
PROF. DR. SAİM SAKAOĞLU İLE DEMOS YOLCULUĞUMUZ

Ali Osman ÖZTÜRK*

Öz

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, halkbilim alanında çalışan genç akademisyenlere destek olmasıyla tanınan ve sevilen bir bilim insanıdır. Bu makalenin yazarı da kendini bu şanslı akademisyenlerden biri olarak görür. Demos Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen dergisinin 1990'a kadar amacı, eski Doğu Bloku ülkelerinde gerçekleştirilen etnografik ve folklorik çalışmaları Batı ülkelerine tanıtmaktı. İki Almanya'nın birleşmesini takiben Doğu Almanya Bilimler Akademisi'nin 1990'da lağvedilmesinden sonra, Akademie Verlag derginin yayımına son verir. Daha sonra derginin yayın hakkını İngiliz Gordon and Breach Science Publishers; Harwood Academic Publishers grubu satın alır ve 1992'de dergi yeni bir profille çıkmaya başlar. Derginin yayın

---

* Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı./Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education Department of Foreign Languages Education Department of German Language Teaching. aozturk@erbakan.edu.tr. ORCID ID 0000-0003-2759-2096

kurulunu Dr. Brigitte Emmrich dışında, 16 ülkeden tanınmış bilim adamları oluşturmaktadır. 1993'ten itibaren Prof. Sakaoğlu derginin yayın kurulunda Türkiye temsilcisi, ben de muhabir üye olarak görev üstlendik ve aşağıda ayrıntısı verilecek olan tanıtım yazılarına başladık. Önce 1996 yazında, Dresden Teknik Üniversite'nin bünyesindeki Halkbilim Çalışma Grubu'nun davetlisi olarak derginin dizin çalışmasına katılmış ve sonra 21-22 Kasım 1997'de Slovakya'nın başkenti Bratislava'da düzenlenen 3. Genel Yayın Kurulu Konferansı'nda hem Prof. Sakaoğlu'nun hazırladığı Türkiye halk bilim raporunu hem de kendi hazırladığım bildiriye sunmuştum. Bu yazıda DEMOS dergisinde birlikte görev yaptığımız süre içinde Almanca olarak tanıttığımız kitap, makale ve etkinliklerin bir dökümü yapılacaktır. Bu dökümü önce yıllar itibariyle sayıca (nicelik olarak) gösterecek, daha sonra kısaca nitel olarak değerlendirmeye çalışacağız.

Anahtar sözcükler: Demos, Saim Sakaoğlu, folklor, etnografya, kitap tanıtımı

Our DEMOS trip with Prof. Dr. Saim Sakaoğlu

Abstract

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu is an academic who is known and loved for supporting young academics working in the field of folklore. The author of this article considers himself one of these lucky academics. Until 1990, the aim of the journal Demos Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen was to publicise ethnographic and folkloristic studies from the former Eastern Bloc countries in Western countries. After the dissolution of the East German Academy of Sciences in 1990 following the reunification of the two German states, the Akademie Verlag ceased publication of the journal. Later, the British publishing group Gordon and Breach Science Publishers and Harwood Academic Publishers acquired the publishing rights to the journal, which appeared with a new profile from 1992. In addition to Dr Brigitte Emmrich, the journal's editorial board consists of renowned scientists from 16 countries. From 1993, Prof. Sakaoğlu became the Turkish representative on the journal's editorial board and I became a corresponding member on behalf of the Institute of German Studies, where I worked as a lecturer, and we began to write short book reviews, which are explained in more detail below. In the summer of 1996, at the invitation of the Working Group for Folklore Studies (later renamed the Institute for Saxon History and Folklore) at the Technical University of Dresden, I took part in the development of the journal and then presented both the report on Turkish folklore prepared by Prof. Sakaoğlu and the contribution I had prepared at the journal's 3rd general editorial conference. In this article, we will

analyse the books, articles and events that we reviewed in German in the journal DEMOS during the time we worked together as an editorial board member (Saim Sakaoğlu) and correspondent (Ali Osman Öztürk). We will first present this breakdown quantitatively by year and then briefly attempt to evaluate it qualitatively.

Keywords: Demos, Saim Sakaoğlu, folklore, ethnography, book review

Giriş

Prof. Sakaoğlu'nun bilimsel çalışmalar yapan genç akademisyenlere desteği herkesçe bilinir. Ben de daha sonraki yıllarda giriştiğim her proje ve kitap yayını çabalarımın onun rehberliğinden yararlanmışımdır. Nitekim 1993 yılında başlamış olduğum, "Türk Halk Türküsü Arşivi Projesi"ni Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonu'na sunduğumda ve 1.7.1996 – 30.8.1996 arası "Türk Halk Türküsü Arşivi Projesi"ni devam ettirmek üzere Alman Halk Türküsü Arşivi'ne giderken Prof. Sakaoğlu'nun akademik ve manevi desteğini hissetmişimdir. 14.11.2002 yılında Folklor Araştırmaları Kurumu'nca şahsıma verilen Türk Halk Kültürüne Hizmet Ödülü'nü onun elinden almış olmak da benim için bir gurur kaynağıdır.

Alman Dili ve Edebiyatı dalında bir akademisyen olarak Selçuk Üniversitesi'nde çalışırken doktora tezim dolayısıyla halk türküleri üzerinden halkbilim çalışmalarına girdiğimde Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun gerek engin bilgisinden gerekse kütüphanesinden çokça yararlandım. Sayın Hocam benim bu çalışmalarımı adeta ödüllendirerek kurucusu olduğu uygulama ve araştırma merkezinin yönetim kurulu üyeliğine seçilmemi sağladı ve daha sonra merkezin başkan yardımcılığına atadı. Bu şekilde 1992-1998 arasında *S.Ü. Halk Kültürünü Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde* yönetim kurulu üyesi olarak görev yaptım ve başkan yardımcılığı görevini yürüttüm. Araştırma merkezimizin 9-11 Ekim 1995'te Konya'da düzenlediği *III. Milletler Arası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi'nde* Prof. Sakaoğlu'nun yardımcısı olarak ben de katkı verdim (bkz. Sakaoğlu, 1997a, s. 217-226).

1993 yılı başında *Demos Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*, [Demos, Uluslararası Etnografik ve Folklorik Bilgiler] (kuruluşu: 1960) dergisinden Türkiye temsilciliği davetini almıştık. 1990'a kadar derginin amacı, o

zamanki (Volkskundliche Informationen aus den Volksdemokratien) alt başlığından da anlaşılacağı gibi eski Doğu Bloku ülkelerinde gerçekleştirilen etnografik ve folklorik çalışmaları Batı ülkelerine tanıtmak biçiminde belirlenmişti. Doğu Almanya Bilimler Akademisi'nin 1990'da dağılmasıyla beraber, yayınevi Akademie Verlag derginin yayımına son verir (o ana kadar 30. cildin 4. fasikülü yayımlanmıştır). Sonunda İngiliz Gordon and Breach Science Publishers; Harwood Academic Publishers yayınevi grubunun, yayın hakkını satın almasıyla, mali sorunlar aşıldı, dergi 1992'de yeni bir profille çıkmaya başlar (bkz. 4. Görsel). Derginin yayın kurulunda, şef Dr. Brigitte Emmrich dışında, 16 ülkeden tanınmış bilim adamları bulunmaktaydı (bkz. Öztürk, 1995a, s. 86). (Bkz. 1. Görsel)

1. Görsel: Derginin Şef Redaktör Dr. Brigitte Emmrich Başkanlığındaki Uluslararası Editör Kurulu

1993'ten itibaren Prof. Sakaoglu derginin yayın kurulunda Türkiye temsilcisi, bendeniz de doçentlik kadromun bulunduğu Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü adına dergide muhabir üye olarak görev üstlendik ve aşağıda ayrıntısını vereceğim tanıtım yazılarına başladık. Önce 1996 yılı yazında, Dresden Teknik Üniversite'nin bünyesindeki Halkbilim Çalışma Grubu'nun (daha sonra Institut für Sächsische Geschichte und

Volkskunde adını aldı) davetlisi olarak derginin dizin çalışmasına katılmış (bkz. 3. Görsel) ve sonra 21-22 Kasım 1997'de Slovakya'nın başkenti Bratislava'da düzenlenen 3. Genel Yayın Kurulu Konferansı'nda hem Prof. Sakaoğlu'nun hazırladığı Türkiye halk bilim raporunu hem de kendi hazırladığım bildiriye sunmuştum (bkz. Görsel 2). Dr. Brigitte Emmrich, konferansla ilgili yayınladığı raporda bizimle ilgili şu hususlara değinmiştir:

“Ali Osman Öztürk (Konya) ayrıntılı olarak sunduğu raporunda Türkiye'deki DEMOS çalışması hakkında bilgi verdi. Daha sonra Saim Sakaoğlu'nun hazırladığı metin yardımıyla Türk folklor araştırmaları ve kurumlarını tanıttı. Son olarak Türk halk türküsü araştırmaları bağlamında kendi girişimlerini anlattı. Ayrıntılı olarak sunulan bu bilgiler, Türkiye'de çıkan yayınların dil engelinden dolayı takip edilememesi nedeniyle büyük bir ilgiyle karşılandı. Bu kapsamda da DEMOS'un aracı rolü vurgulanmış oldu.” (bkz. Emmrich, 1997, s. 289 vd. ve Emmrich, 1998, s. 125)

2000 yılında gerçekleşecek 4. Genel Yayın Kurulu Konferansı'nı Konya'da düzenleme görevini üstlenmiş olmamıza karşın, derginin finansal nedenlerle sürdürülemezlik kapaması yüzünden bu hedefimiz maalesef gerçekleşemedi.

2. Görsel: DEMOS 3. Genel Yayın Kurulu Konferansı akşam yemeği (Bratislava/Slovakya, 21 Kasım 1997)

Bu süre zarfında adı geçen dergide Türk kültürü ve folkloru ile ilgili çok sayıda kitap, makale, biyografi ve etkinlik tanıtımı yaptık. Prof. Sakaoğlu'nun (benim çevirimle) tek imzalı olarak yayınladığı yazı (1997b, s. 308-309) dışında ortak hazırladığımız yazılar

şunlardır: Sakaoğlu / Öztürk, 1995, s. 311-313 (Türkçesi için ayrıca bkz. Sakaoğlu / Öztürk, 1994, s. 39-42); 1997a, s. 187-188; 1997b, s. 227-229; 1999, s. 85). Ayrıca onun bağımsız ve ortak bazı yayınlarının özet olarak tanıtımı da tarafımdan gerçekleştirilmiştir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz: Öztürk, 1995b, s. 315-316, s. 1995c, s. 341-342; 1996, s. 121; Öztürk / Duman 1995, s. 325-326).

Prof. Sakaoğlu ile son ortak çalışmamız 2021 yılında yayınlanan bir ansiklopedi maddesidir. Beni özellikle Alman Halk Türküsü Arşivi yayınlarının 15. Cildi olarak yayınlanan kitabımdan tanıyan (Öztürk, 1994) Türkolog Edith Gülcin Ambros'un önerisiyle 10 Eylül 2014'te adı geçen ansiklopedinin proje müdürü Abdurraouf Oueslati'den ilgili maddeyi yazma teklifi aldığımda, önce Prof. Sakaoğlu'na yöneldim. Gönderilen mesajda "İslam Ansiklopedisi'nin görkemli ikinci baskısının artık tamamlandığı, gelecek yıllarda da İslam araştırmaları alanında temel bir referans olmaya devam edeceği, bununla birlikte, İslam Ansiklopedisi 2'nin tamamlanması için geçen elli yıl boyunca bilimde büyük ilerlemelerin yanı sıra alanın tanımında da önemli bir genişlemeden dolayı yeni, üçüncü bir baskıya ihtiyaç olduğu açıktır" deniliyor ve bu proje için seçilen idari yayın kurulu, ansiklopedinin daha hızlı üretilmesi amacıyla, kendisinin de aralarında bulunduğu ve her biri belirli bir alanın sorumluluğunu üstlenen daha büyük bir "bölüm editörleri" grubunun uzmanlığına başvurmaya karar verdiği ve bu sıfatla bizleri yeni baskı için "Hece Vezni / Parmak Hesabı" maddesini yazmaya davet ettiği belirtiliyordu. Sonuç itibarıyla Prof. Sakaoğlu da metni hazırlayacağını söyleyerek benim de çeviri ile editoryal çalışmayı yapmamı istedi. Abdurraouf Oueslati ile 7 kez yazışmışız; 7 yıl süren yayın aşamasından sonra "Hece Vezni/Parmak Hesabı" okurların hizmetine sunulmuş oldu (bkz. Öztürk / Sakaoğlu, 2021, s. 47-49).

Prof. Sakaoğlu ile Türkiye'deki akademik yolculuğumuz 1999 tarihli armağan yazısında ayrıntılı anlatılmıştı (Öztürk, 1999, s. 16-17). Bu yazıda ise DEMOS dergisinde birlikte (o) redaksiyon kurulu ve (ben) muhabir üye olarak görev yaptığımız süre içinde Almanca olarak tanıttığımız kitap, makale ve etkinliklerin bir dökümü yapılacaktır. Bu dökümü önce yıllar itibarıyla sayıca (nicelik olarak) gösterecek, daha sonra kısaca nitel olarak değerlendirmeye çalışacağız.

DEMOS Yayın Çalışmalarımız

DEMOS'ta yayınladığımız tanıtım yazılarını (bkz. EK) yıllar itibariyle 1994-1995, 1996, 1997 ve 1999-2001 şeklinde dört döneme ayırabiliriz. 1994-1995 yıllarını kapsayan ilk dönemde 8, 1996 döneminde 19, 1997 döneminde 30, 1999-2001 döneminde ise 13 olmak üzere toplam 71 yazı yayınlamışız. Bunların dördünde (yukarı bkz.) Sakaoğlu ile ortak yazarız. Başta Mustafa Duman ve Aslıhan Tokdemir (3'er yazı) olmak üzere birer yazı ile Fatih Tepebaşılı, Haşim Karpuz, Pervin Ergun, Nazan Tutaş, F. Boyacıoğlu, Yusuf Küçükdağ ve Tamer Sezer gibi yazarların (son üç isim İngilizce ve Fransızca yazmışlardır) yazılarına yer verilmiş olmakla birlikte ağırlıklı olarak tarafımdan kaleme alınan Almanca yazılar yayınlanmıştır.

1994-1995 yılları arasında DEMOS dergisinde çıkan yazıların, Türk kültürü ve halk edebiyatına dair bir dizi konuyu kapsadığı görülür. Tanıtılan kitapların başlıklarına bakıldığında, Almanya'da bu dönemde Türk kültürü ile ilgili şu konulara kapı aralandığı anlaşılır: *Anadolu Destanları* (Anadolu'nun zengin halk edebiyatı ve destanlarına odaklanan bir çalışma. (Pertev Naili Boratav'ın yayınladığı Ahmet Şükrü Esen derlemeleri), *Türkische Volksmärchen* (Türk Halk Masalları) (B. Pflieger), *Efsane Araştırmaları* (Saim Sakaoğlu), *Emirdağ Yöresi Türkmen Ağıtları* (Ö. Faruk Yaldızkaya), *Türk Fıkraları ve Nasrettin Hoca* (Saim Sakaoğlu), *Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri* (Salih Turhan) ve *Azerbaycan Halk Türküleri* (Salih Turhan tarafından yayınlanan Gaffar Namazeliyev derlemeleri).

3. Görsel: Derginin 1996 sayısının dizin çalışması (Dresden, 24 Ağustos 1996, soldan sağa fotoğrafta yer alanlar: Dr. A. O. Öztürk, Dr. Brigitte Emmrich ve bir enstitü çalışanı)

1996 yılında yayınlanan tanıtım ve eleştirilere dayanarak, Almanya'da geniş bir kültürel, tarihi ve edebi ilgi alanına hitap eden çeşitli konulardaki kitaplar tanıtıldığını söyleyebiliriz. Bu konular şu şekilde sıralanabilir:

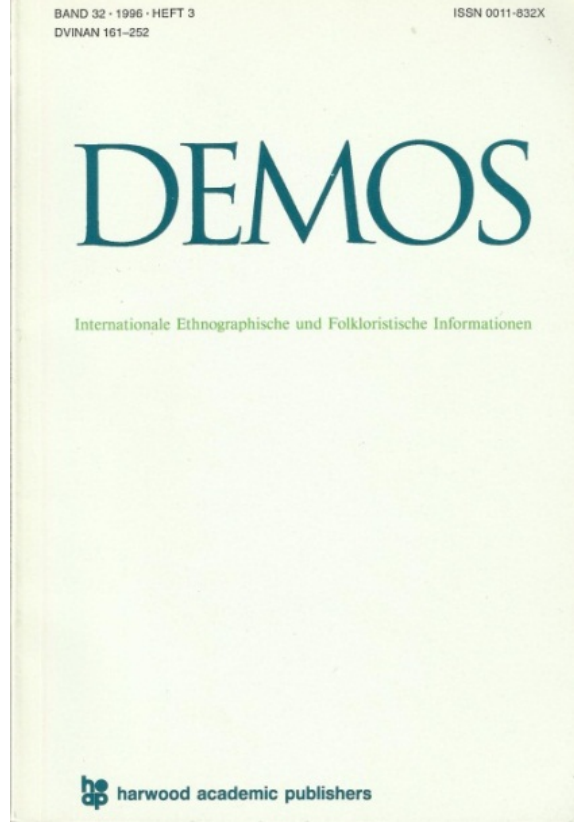
Biyografiler ve tarihi şahsiyetler: Örneğin, Sadi Yaver Ataman'ın yaşamına ve çalışmalarına ışık tutan biyografisi (S. Şenel). *Müzik ve halk şarkıları:* Türk halk şarkılarının arşivlenmesi, müzik bibliyografyaları ve Trabzon gibi belirli bölgelerin halk müziğinin tanıtılması da dâhil olmak üzere Türk ve Azerbaycan halk müziği ön plana çıkmaktadır (Hamdi Tanses, A. O. Öztürk, Salih Turhan, Süleyman Şenel). *Folklor ve halk bilimi çalışmaları:* Türk folkloru, masalları, efsaneleri ve destanları üzerine çalışmalar ağırlıktadır. Bunlar arasında Türk ve Türkmen halk masalları, Fırat bölgesi efsaneleri ve Manas destanı ve kültürel önemi yer almaktadır (Esma Şimşek, Naciye Yıldız, Ali Berat Alptekin). *Bölgesel kültürler ve gelenekler:* Bazı çalışmalar, Makedonya Türkleri arasındaki halk inançları, eski Türk düğün festivalleri ve Türkiye'nin farklı bölgelerinden ağıtlar gibi belirli bölgesel geleneklere ve inanç sistemlerine odaklanmaktadır (S. Sakaoğlu, Metin Ergun, Yaşar Kalafat, Sadi Yaver Ataman). *Savaş tarihi ve efsaneler:* Çanakkale Savaşları ile ilgili efsaneler, tarihi olaylarla bunların mitolojik veya folklorik işlenişinin iç içe geçmesine duyulan ilgiyi gösterir (Mehmet İhsan Gençcan). *Edebiyat ve şiir:* Halk edebiyatının yanı sıra, Trabzon yöresi halk şiiri gibi özel edebi biçimler de ele alınmaktadır (Ignác Kúnos, Metin Karadağ, Süleyman Şenel); *Müzik aleti çalışmaları:* Ramazan Güngör ve üç telli kopuz üzerine yapılan çalışma gibi, belirli müzik aletlerine ve bunların Türk müzik geleneğindeki önemine adanmış bireysel çalışmalar (Savaş Ekici) ve *Bilimsel etkinlikler:* Manas Destanı üzerine düzenlenen uluslararası bilgi festivali ve Kırgız kültürü üzerine yapılan araştırmalar, kültürel değişim ve kültürel kimliklerin korunmasına yönelik ilgiyi yansıtmaktadır (*Manas Sempozyumu*, Naciye Yıldız).

Daha da alt alanlara ayrılabilen bu konu zenginliği, Almanya'da Türk ve Orta Asya kültürü, tarihi ve edebiyatına yönelik geniş bir yelpaze açıldığını ve özellikle geleneksel müzik, edebiyat ve folklor biçimlerinin korunması ve incelenmesine dikkat çekildiğini göstermektedir.

1997 yılında yayınlanan kitap tanıtım yazıları, bilim camiasının dikkatini benzer konuların yanı sıra yeni ilgi alanlarına da yöneltmeye çalıştığını göstermektedir. Bu kitapların belirgin temaları şunlardır: *Türk ve Alman Kültürleri Arasındaki Etkileşimler*: Özellikle Almanya’da Türk imajı, Türk motiflerinin kullanımı ve işçi göçü gibi konular ele alınmıştır. Bu, iki kültür arasındaki tarihî ve sosyal ilişkilerin derinlemesine incelenmesine yönelik bir ilgiyi göstermektedir (Onur Bilge Kula, Yüksel Kocadoru, Ali Osman Öztürk, Çağatay Özdemir). *Türk Halk Kültürü ve Etnografyası*: Türk halkbilimi, sosyo-kültürel yapılar, halk kültürü araştırmaları, efsaneler ve ağıtlar gibi konular, Türk kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmalar, belirli bölgelerin, toplulukların ve geleneklerin detaylı bir şekilde incelenmesini içermektedir (Saim Sakaoğlu - Ali Duymaz, Asker Kartarı, Osman Bayatlı, Ruhi Kara, Metin Ergun, Wilhelm Radloff, Ruhi Kara, Süleyman Şenel, Mustafa Uçar, Ahmet Şenol, Ertuğrul Taylan). *Türk Edebiyatı ve Folkloru*: Masallar, hikâyeler, türküler ve destandan oluşan çalışmalar, Türk edebiyatının ve folklorunun derinliklerine dalmaktadır. Bu, hem tarihi hem de çağdaş Türk edebiyatı ve folklorunun uluslararası alanda tanıtılmasına katkı sağlamaktadır (İrfan Ünver Nasrattınoğlu, M. Sabri Koz, Ruhi Kara, İsmail Görkem, İsmet Zeki Eyuboğlu, Osman Bayatlı). 1997 yılının bir farklılığı da dergiye yazar olarak kazandırdığımız Aslıhan Tokdemir’in halkbilimci Muhsine Helimoğlu Yavuz ve çalışmaları hakkında hazırladığı hacimli makalesidir. *Türk Sanatı ve El Sanatları*: Tesbih sanatı gibi çok özel konular, Türk kültürünün sanatsal yönlerine dair derinlemesine bilgi sunmakta ve bu alandaki estetik değerleri vurgulamaktadır (Muallâ Murat-Nuhoğlu). *Tarihî ve Kültürel Araştırmalar*: Geçmişteki Konya gibi şehirlere dair fotoğraflı çalışmalar, Türkiye’nin tarihî ve kültürel mirasına ışık tutmaktadır. Bu tür çalışmalar, şehirlerin ve bölgelerin tarihini ve kültürel evrimini belgelemektedir (Haşim Karpuz). *Bilimsel ve Akademik Sempozyum Bildirileri*: Sosyo-kültürel yapılar ve halk oyunları gibi konuları ele alan sempozyum bildirileri, akademik çevrelerdeki güncel tartışmaları ve araştırmaları yansıtmaktadır (V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, 1. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Tahtacılar) Sempozyumu, Nasreddin Hoca’nın Dünyası. UNESCO 1996 Nasreddin Hoca Yılı...). Ayrıca halkbilimi ile ilgili bibliyografyalar ve derlemelerin tanıtımı da gündeme gelmiştir (I. Gündoğ Kayaoğlu: *Türk Halkbilimi İle İlgili Kitaplar İçin Bir Bibliyografya Denemesi (1985-1990)*; Ahmet Şenol: *Türk Halk Oyunları Bibliyografyası (II)...*), (*Türk Halk Kültüründen Derlemeler 1993*).

Burada görülen çeşitlilik, Almanya'da Türk kültürü ve tarihine gösterilecek ilginin kapsamını genişlettiğini ve bu konuların farklı yönleriyle derinlemesine incelenmesine fırsat verdiğini göstermektedir. Bu çalışmalar, kültürel etkileşim, halk kültürü, edebiyat, sanat ve tarih gibi alanlarda önemli katkılar sağlamaktadır.

3. Görsel: Derginin Kapağı (Cilt 32, Sayı 3, 1996)

1999-2001 yılları arasında tanıtılan kitaplar, aşağıdaki konulara ilişkin çeşitli çalışmaları kapsamaktadır: *Alman Kültüründe Türk, Türk kültüründe Yunan İmgesi*: Almanya'da Türk imgesinin nasıl algılandığına ve bu algının tarih boyunca nasıl evrildiğine dair çalışmalar bu dönemde ön plana çıkmıştır. Bu, Alman Oryantalizmi ve 19. yüzyıl Alman halk kültüründe Türk motiflerinin işlevleri gibi konuları içerir (A. Osman Öztürk, Herkül Milas); *Türk Folkloru ve Halk Kültürü*: Türk masal anlatıcısı ve şairi Oğuz Tansel'in yaşamı ve eserleri, Konya'daki müzikal etkinlikler, Sille'nin tarihi ve kültürü, Armutlu köyünün folkloru gibi Türkiye'nin çeşitli bölgelerine dair kültürel ve folklorik çalışmalar dikkat çekmektedir (A. Osman Öztürk, Hasan Özönder, Yusuf Küçükdağ, M. Tahir Sakman, Saim Sakaoğlu, Mualla Sezgin, Aslıhan Tokdemir); *Tarih ve Sosyal Bellek*: 1909 Adana-Ermeni olaylarına tanıklık eden belgesel niteliğindeki çalışmalar, bölgesel tarih ve kültür üzerine odaklanmıştır. Bu tür çalışmalar, sosyal bellek ve

tarihsel olayların kaydı açısından önem taşımaktadır (Saim Sakaoğlu, A. Osman Öztürk, Hasan Özönder, Yusuf Küçükdağ). Bu dönemde yayınlanmasını önemli saydığım bir yazı da tarafımdan hazırlanan 455 künyeyi içeren bir bibliyografyadır (bkz. Öztürk, 2001, s. 271-294). *Edebiyat ve Sanat*: Türk edebiyatı ve sanatına dair eserlerin yanı sıra, belli başlı şahsiyetlerin yaşam öyküleri ve kültürel mirasları üzerine yapılan incelemeler bu dönemde ilgi görmüştür (Oğuz Tansel, Mustafa Duman). Bu dağılım, yabancı akademik ve kültürel çevrelerin Türkiye ve Türk kültürüne olan ilgisinin geniş bir yelpazeye yayıldığını göstermektedir. Tarih, edebiyat, folklor ve sosyal olaylar gibi farklı disiplinlerde yapılan çalışmalar, Türkiye'nin kültürel ve sosyal yapısına dair derinlemesine bilgiler sunmaktadır.

Sonuç

Bu dört dönemde tanıtılan kitaplar ve yazarları, 1994-2001 yılları arasında Almanya'da Türk kültürü, edebiyatı ve halk bilimi üzerine dikkatlerin yoğunlaşmasına ön ayak olan bir faaliyete aracılık etmişlerdir. Tanıtılan kitaplar arasında biyografiler, müzik ve folklor üzerine araştırmalar, efsane ve masallar, bölgesel kültürler ve gelenekler, savaş tarihi, edebiyat ve şiir çalışmaları, müzik enstrümanlarına dair incelemeler, kültürel kimlik ve değişim üzerine çalışmalar bulunmaktadır. Yazarlar ve alanlarına bakıldığında, birçok farklı disiplinden uzmanların Türk kültürü ve halk biliminin çeşitli yönlerini araştırdığı görülmektedir. Bu çalışmalar, Türk kültürünün ve edebiyatının zenginliğini ve çeşitliliğini uluslararası bir platformda sergilemekte, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden elde edilen folklorik materyallerin yanı sıra, Türk sanatı ve el sanatları hakkında bilgi sunmaktadır.

Tanıtılan eserler, Türk ve Alman halkbilimciler arasında kültürel diyalog ve anlayışın geliştirilmesine katkıda bulunmakla kalmayıp, aynı zamanda Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısını, edebiyatını, sanatını ve tarihini derinlemesine incelemek isteyen akademisyenler ve araştırmacılar için de değerli kaynaklar sunmaktadır. Bu çalışmaların geniş bir yelpazeye yayılması, Türk kültürünün ve halk biliminin çok yönlü doğasını ve bu alanlarda yapılan akademik çalışmaların kapsamını göstermektedir. DEMOS'a gönderilen yazıların (derginin yayın politikası doğrultusunda) sadece tanıtım karakterinde olması ve nitelikçe değerlendirme yapılmaması isteniyordu. Oysa bizim yazılarımızda görece bir değerlendirme hep vardı. Şef redaktör Dr. Emmrich, bunun

daha sonraki yazılar için örnek olduğunu belirterek dergiye ilgiyi artırmak için politika değiştirmeyi düşünüyordu, fakat yayının sürdürülememesi nedeniyle bu gerçekleşemedi.

Kaynaklar

- Emmrich, B. (1997). DEMOS-Gesamtredaktionskonferenz am 21. und 22. November 1997 in Bratislava. *DEMOS, Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*, Cilt 33, Sayı 2, s. 287-290.
- Emmrich, B. (1998). DEMOS-Gesamtredaktionskonferenz in Bratislava am 21. und 22. November 1997.... *Zeitschrift für Volkskunde* 94, s. 123-126.
- Öztürk, A.O. (1994). *Das Türkische volkslied als sprachliches Kunstwerk*. Bern: Peter Lang.
- Öztürk, A. O. (1995a). DEMOS: Uluslararası Etnoğrafya ve Folklor Dergisi. *Millî Folklor* 4 (7), s. 86.
- Öztürk, A. O. (1995b). Sakaoğlu, Saim: Efsane araştırmaları [Untersuchungen zu (türkischen) Sagen].... *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 31, Sayı 4, s. 315-316.
- Öztürk, A. O. (1995c). Prof. Dr. Saim Sakaoğlu 55 Jahre. *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 31, Sayı 4, s. 341-342.
- Öztürk, A. O. / Duman M. (1995). Sakaoğlu, Saim: *Türk fıkraları ve Nasrettin Hoca* [Türkische Witze und Nasrettin Hodscha].... *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 31, Sayı 4, s. 325-326.
- Öztürk, A. O. (1996). Sakaoğlu, Saim - Ergun, Metin: Türkmen halk masalları [Volksmärchen aus Turkmenistan].... *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 32, Sayı 2, s. 121.
- Öztürk, A. O. (1999). Saim Sakaoğlu'nun bendeki resmi. *Tarla*, 33, Mayıs, s. 16-17.
- Öztürk, A.O. (2001). Versuch einer Bibliographie zur Erforschung des Türkenbildes in der deutschen Kultur. *DEMOS*. Cilt. 34, Sayı 3, s. 271-294
- Öztürk, A. O. – Sakaoğlu, S. (2021). Hece vezni / Parmak hesabı. *The Encyclopaedia of Islam / Three*. Ed. by. Kate Fleet, Gudrun Krämer, Denis Matringe, John Nawas, and Everett Rowson, Leiden, Boston: Brill, s. 47-49.
- Sakaoğlu, S. (1997a). III. Milletler Arası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi Bildirileri. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi* (3), s. 217-226.

- Sakaoğlu, S. (1997b). Volkskundliche Forschungen in der Türkei... *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 33, Sayı 3, s. 308-309.
- Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1994). Es war einmal, Es war keinmal. *Bilge*, Sayı 2, s. 39-42.
- Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1995). Pflegerl, Barbara: Es war einmal - Es war keinmal. Türkische Volksmärchen.... *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 31, Sayı 4, s. 311-313.
- Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1997a). V. Internationaler Türkischer Volkskulturkongress, 24. - 29. Juni 1996 in Ankara. *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt 33, Sayı 2, s. 187-188.
- Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1997b). III. Milletler Arası Türk Halk Edebiyatı ve Folkloru Kongresi Bildirileri... *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*, Cilt 33, Sayı 3, s. 227-229.
- Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1999). [Beantwortung der] DEMOS-Umfrage. *DEMOS. Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen*. Cilt. 34, Sayı 1, s. 85.

EK:

Yıllar itibariyle *Demos Internationale Ethnographische und Folkloristische Informationen* dergisinde yayınlanan tanıtım yazıları

1994-1995

1. Öztürk, A. O. (1994). Esen, Ahmet Şükrü: Anadolu destanları [Volkstümliche Erzähllieder aus Anatolien].... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 2, s. 141-142.
2. Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1995). Pflegerl, Barbara: Es war einmal - Es war keinmal. Türkische Volksmärchen.... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 311-313.
3. Öztürk, A. O. (1995). Sakaoğlu, Saim: Efsane araştırmaları [Untersuchungen zu (türkischen) Sagen].... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 315-316.
4. Öztürk, A. O. (1995). Yıldızkaya, Ömer Faruk: Emirdağ yöresi Türkmen ağıtları [Turkmenische Totengesänge aus der Gegend von Emirdağ].... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 324-325.
5. Öztürk, A. O. / Duman, M. (1995). Sakaoğlu, Saim: Türk fıkraları ve Nasrettin Hoca [Türkische Witze und Nasrettin Hodscha].... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 325-326.

6. Öztürk, A. O. (1995). Turhan, Salih (Yay.): Anadolu halk türküleri ve ezgileri [Anatolische Volkslieder und -melodien].... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 330.
7. Öztürk, A. O. (1995). Azerbaycan halk türküleri (mahnı ve tesnifler) [Volkslieder aus Aserbaidshan]. Gesammelt von Gaffar Namazeliyev;.... *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 330-331.
8. Öztürk, A. O. (1995). Prof. Dr. Saim Sakaoğlu 55 Jahre. *DEMOS*. Cilt 31, Sayı 4, s. 341-342.

1996

9. Öztürk, A. O. (1996). Şenel, Süleyman: Sadi Yaver Ataman.... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 84.
10. Öztürk, A. O. (1996). Öztürk, Ali Osman: Türk halk türküsü arşivi [(Projekt:) Türkisches Volksliedarchiv].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 86.
11. Öztürk, A. O. (1996). Ergun, Mehmet Salih: Türkiye müzik bibliyografyası. kitaplar, notalar (1929-1993) [Türkische Musik-Bibliographie. Bücher, mus. Noten (1929-1993)].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 87.
12. Öztürk, A. O. (1996). Ataman, Sadi Yaver: Eski Türk düğünleri [Alte türkische Hochzeitsfeste].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 112.
13. Öztürk, A. O. (1996). Kalafat, Yaşar: Makedonya Türkleri (...) arasında yaşayan halk inançları [Volksglauben bei den Makedonien-Türken].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 114-115.
14. Öztürk, A. O. (1996). Karadağ, Metin: Türk halkbilimi incelemeleri [Untersuchungen zur türkischen Volkskunde].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 116-117.
15. Öztürk, A. O. (1996). Kúnos, Ignác: Türk halk edebiyatı [Türkische Volksliteratur].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 117.
16. Öztürk, A. O. (1996). Sakaoğlu, Saim - Ergun, Metin: Türkmen halk masalları [Volksmärchen aus Turkmenistan].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 121.
17. Öztürk, A. O. (1996). Alptekin, Ali Berat: Fırat havzası efsaneleri (metinler) [Sagen aus dem Euphrat-Raum (Texte)].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 122.
18. Öztürk, A. O. (1996). Gençcan, Mehmet İhsan: Çanakkale savaşları ve menkıbeler [Dardanellen-Kriege und (einschlägige) Sagen].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 123-124.

19. Öztürk, A. O. (1996). Şimşek, Esmâ: Kadırlı ve Osmaniye ağıtları [Totenklagen aus den Gebieten von Kadırlı und Osmaniye].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 129.
20. Öztürk, A. O. (1996). Şenel, Süleyman: Trabzon bölgesi halk musikisine giriş [Einführung in die Volksmusik des Gebiets von Trabzon].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 134-137.
21. Öztürk, A. O. (1996). Turhan, Salih: Azerbaycan halk mahnıları [Aserbaidshanische Volkslieder].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 137.
22. Öztürk, A. O. (1996). Ekici, Savaş: Ramazan Güngör ve üç telli kopuzu.... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 140.
23. Öztürk, A. O. (1996). Manas Destanı ve etkileri - uluslararası bilgi şöleni [Das Manas-Epos und seine Auswirkungen - Ein internationales Informationsfest].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 2, s. 145.
25. Karpuz, Haşim (1996). Trabzon halk şairleri [Volksdichter aus der Gegend von Trabzon/ Türkei].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 4, s. 307-308.
26. Öztürk, A. O. (1996). Tanses, Hamdi: Beste ve güfteleriyle halk türküleri [Volkslieder mit ihren Melodien und Texten].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 4, s. 301-302.
27. Öztürk, A. O. / Ergun, Pervin (1996). Yıldız, Naciye: Manas destanı (W. Radloff) ve Kırgız kültürü ile ilgili tespit ve tahliller [Manas-Epos (W. Radloff) und Untersuchungen sowie Analyse über kirgisische Kultur].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 4, s. 302-304.
28. Duman, Mustafa (1996). Öztürk, Ali Osman: Türkü yazıları [Aufsätze zum Thema Volkslied].... *DEMOS*. Cilt 32, Sayı 4, s. 299-301.

1997

29. Öztürk, A. O. (1997). Kocadoru, Yüksel: Die Türken. Studien zu ihrem Bild und seiner Geschichte in Österreich.... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 99-101.
30. Öztürk, A. O. (1997). Kula Onur Bilge: Alman kültüründe Türk imgesi I-II [Das Türkenbild in der deutschen Kultur I]... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 101.
31. Öztürk, A. O. (1997). Özdemir, Çağatay: İşçi göçü ve Almanya'da yabancı düşmanlığının teorik açıklaması [Gastarbeiter-Migration...]... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 101-102.
32. Öztürk, A. O. (1997). Öztürk, Ali Osman: 19. yüzyıl popüler Alman sanatında Türk motifinin işlevine etnolojik bir yaklaşım [Zur Funktion des Türkenmotivs in der

- deutschen Volkskunst im 19. Jahrhundert. Eine ethnologische Untersuchung]...
DEMOS. Cilt 33, Sayı 2, s. 103-105.
33. Öztürk, A. O. (1997). Kayaoğlu, I. Gündoğ: Türk halkbilimi ile ilgili kitaplar için bir bibliyografya denemesi (1985-1990)... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 109.
34. Öztürk, A. O. (1997). 1. Akdeniz yöresi Türk toplulukları sosyo-kültürel yapısı (Tahtacılar) sempozyumu bildirileri ... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 122-123.
35. Öztürk, A. O. (1997). Taylan, Ertuğrul: Çokaklı köyü. Sosyo-ekonomik yapı ve halk kültürü araştırması... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 131-132.
36. Öztürk, A. O. (1997). Türk halk kültüründen derlemeler 1993 [Sammlungen zur türkischen Volkskultur 1993]... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 133-134.
37. Öztürk, A. O. (1997). Karpuz, Haşim (Yay.): Fotoğraflarla geçmişte Konya [Die Stadt Konya in der Vergangenheit anhand von Fotos]... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 141.
38. Öztürk, A. O. (1997). Murat-Nuhoğlu, Muallâ: Türk-İslâm kültüründe tesbih ve tesbih sanatı... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 144.
39. Öztürk, A. O. (1997). Sakaoğlu, Saim - Duymaz, Ali (Yay.): Hurşit ile Mahmihiri hikâyesi... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 160-161.
40. Öztürk, A. O. (1997). Kartarı, Asker: Azerbaycan masalları. Araştırma - inceleme... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 161-162.
41. Öztürk, A. O. (1997). Bayatlı, Osman: Bergama'da efsaneler adetler... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 162.
42. Öztürk, A. O. (1997). Kara, Ruhi (Yay.): Erzincan efsaneleri üzerine bir araştırma ... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 162-163.
43. Öztürk, A. O. (1997). Eyuboğlu, İsmet Zeki: Karadeniz türküleri. Maçka yaylalarından sesler... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 164-165.
44. Öztürk, A. O. (1997). Şenel, Süleyman: Kastamonulu Aşık Yorgansız Hakkı Çavuş... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 166-167.
45. Öztürk, A. O. (1997). Ergun, Metin: Altay Türklerinin kahramanlık destanı Alıp Manaş... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 169-170.
46. Öztürk, A. O. (1997). Radloff, Wilhelm: Manas destanı. Kırgız Türkçesi metin - Türkiye Türkçesi çeviri... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 170-171.
47. Öztürk, A. O. (1997). Görkem, İsmail: Yukarıova (Çukurova) ağıtları üzerine mukayeseli bir araştırma... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 171-172.

48. Öztürk, A. O. (1997). Kara, Ruhi (Yay.): Erzincan'ın göz yaşları (deprem ağıt ve destanları)... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 172-174.
49. Öztürk, A. O. (1997). Kara, Ruhi (Yay.): Erzincan manileri... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 175-176.
50. Öztürk, A. O. (1997). Koz, M. Sabri (Yay.): Nasreddin Hoca'ya armağan... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 177-178.
51. Öztürk, A. O. (1997). Nasrattinoğlu, İrfan Ünver (Yay.): Nasreddin Hoca'nın dünyası. UNESCO 1996 Nasreddin Hoca yılı... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 178-179.
52. Öztürk, A. O. (1997). Uçar, Mustafa (Yay.): Erzincan'da giyim kuşam halk oyunları ve halk türküleri... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 182-183.
53. Öztürk, A. O. (1997). Şenol, Ahmet: (Türk halk oyunları bibliyografyası (II))... *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 184.
54. Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1997). V. Internationaler Türkischer Volkskulturkongress, 24. - 29. Juni 1996 in Ankara. *DEMOS*. Cilt 33, Sayı 2, s. 187-188.
55. Öztürk, A. O. (1997). Milli Folklor. Türk Dünyası Folklor Dergisi. *DEMOS*, Cilt 33, Sayı 3, s. 209-211.
56. Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1997). III. Milletler arası Türk halk edebiyatı ve folkloru kongresi bildirileri... *DEMOS*, Cilt 33, Sayı 3, s. 227-229.
57. Sakaoğlu, S. (1997). Volkskundliche Forschungen in der Türkei... *DEMOS*, Cilt 33, Sayı 3, s. 308-309.
58. Tokdemir, A. (1997). Musine Helioglu Yavuz und türkische Märchen- und Sagenforschung. *DEMOS*, Cilt 33, Sayı 3, s. 309-312.

1999-2001

59. Öztürk, A. O. (1999). Sezgin Mualla: Konya Sarayönü Başhüyük köyü kadın kıyafetleri.... *DEMOS*. Cilt 34, Sayı 1, s. 27.
60. Sakaoğlu, S. / Öztürk, A. O. (1999). [Beantwortung der] DEMOS-Umfrage. *DEMOS*. Bd. 34, Heft 1, s. 85.
61. Tokdemir, A. (2001). Öztürk, Ali Osman (Hg., Übers.): İmaj yazıları [Aufsätze zum Thema Türken-)Bild]. Konya 1997. 112 S. *DEMOS*. Cilt. 34, Sayı 3, s. 226-229.
62. Tokdemir, A. (2001). Dr. Mustafa Duman und seine folkloristischen Studien. *DEMOS*. Cilt. 34, Sayı 3, s. 256-259.

63. Öztürk, A. O. (2001). Versuch einer Bibliographie zur Erforschung des Türkenbildes in der deutschen Kultur. *DEMOS*. Cilt. 34, Sayı 3, s. 271-294.
64. Tutaş, N. (2001). Öztürk, Ali Osman: Alman oryantalizmi [German Orientalism]. Functions of the Turk Motifs in German Popular Folk Culture in the 19th Century.... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 367-368.
65. Tepebaşılı, F. (2001). Milas, Herkül: Türk romanı ve 'öteki'. Ulusal kimlikte Yunan imajı.... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 366.
66. Öztürk, A. O. (2001). Leben und Werk des türkischen Märchensammlers und Dichters Oğuz Tansel. *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 395-397.
67. Öztürk, A. O. (2001). 1909 Adana-Ermeni olaylarına bir tanık: Kibarogullarının ağıdı [Eine dokumentarische Totenklage zu den türkisch-armenischen Gefechten 1909 in Adana: Kibarogullarının Ağıdı].... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 383-384.
68. Öztürk, A. O. (2001). Sakman, Mehmet Tahir: Konya oturakları üzerine [Über musikalische Unterhaltungsabende in Konya]... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 389-390.
69. Boyacıoğlu, F. (2001). Hasan Özönder: Sille (tarih, kültür, sanat) [Sille (Une vallée d'histoire et de culture)]... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 345-346.
70. Boyacıoğlu, F. / Küçükdağ, Y. (2001). Küçükdağ, Yusuf: Armutlu (The Folklore of Armutlu/ a village in the district of Bozkır/Konya/ Turkey)... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 337-345.
71. Sezer, T. (2001). Sakaoğlu Saim: Çaybaşı yazıları [Mémoires de Çaybaşı]... *DEMOS*, Cilt 34, Sayı 4, s. 347.